

Minister Klimatu i Środowiska

DOP-WŚ.050.27.2025.AS
3749605.14963451.12178179
Warszawa, 20-05-2025

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu RP

Szanowny Panie Marszałku,

odpowiadając na interpelację Posła Andrzeja Śliwki w sprawie szkód wyrządzanych przez bobry w województwie warmińsko-mazurskim, K10INT9085, przekazuję następujące informacje.

Ad. 1. Jakie działania planuje podjąć Ministerstwo Klimatu i Środowiska w celu zminimalizowania szkód wyrządzanych przez bobry?

Podstawowym rodzajem szkód powodowanym przez bobry jest zalewanie łąk i pastwisk, uszkodzenia grobli i obwałowań rybnych stawów hodowlanych, zgryzanie drzew oraz szkody w uprawach ogrodniczych. Wielkość i rodzaj szkód powodowanych przez bobry w poszczególnych województwach jest zróżnicowana. Ilość szkód warunkuje w głównej mierze zagęszczenie populacji, a także udział terenów rolnych z odpowiednią siecią wodną, ilość stawów hodowlanych czy też lasów prywatnych na danym obszarze.

Należy zaznaczyć, że przekształcenia gospodarcze w naszym kraju, jakie miały miejsce w ostatnich latach, np.: zakładanie prywatnych upraw leśnych, zanik nieużytków rolnych przy jednoczesnym wzroście terenów ornych i użytków zielonych, powodują wzrost zgłaszanych szkód bobrowych. Ponadto należy nadmienić, że zaniechanie konserwacji rowów melioracyjnych jest jedną z prawdopodobnych przyczyn powstawania większych szkód na terenach rolniczych oraz stwarza duży problem w ich zapobieganiu. Brak odpowiedniej dbałości o drożność rowów melioracyjnych na całej ich długości przez wszystkich właścicieli powoduje mniejszą skuteczność działań właścicieli, którzy stosują metody zapobiegające szkodom.

Natomiast resort środowiska na bieżąco podejmuje działania mające na celu zminimalizowanie konfliktu na linii działalność człowieka – bobry. Organem administracji rządowej bezpośrednio za nie odpowiedzialnym zgodnie z ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody¹ jest właściwy miejscowo dla danego województwa regionalny dyrektor ochrony środowiska. Wydaje on zezwolenia na odstępstwo od zakazu (np. umyślnego zabijania), czy to w formie zezwoleń indywidualnych (decyzji administracyjnych), czy zarządzeń (aktów prawa miejscowego). Warto przy tym wskazać, iż wydane zezwolenia przyznają prawo do odstępstwa od obowiązujących zakazów, nie mają zaś charakteru nakazowego – uprawnione strony mają więc możliwość wykorzystania udzielonej derogacji w całości lub w części, jednak nie ma takiego obowiązku. W 2023 r. regionalne dyrekcje ochrony środowiska wydały 377 decyzji indywidualnych obejmujących łącznie 6271 osobników bobrta. Natomiast w 2024 r. obowiązywały 4 zarządzenia w sprawie zezwolenia

¹ t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1478, 1940.

w sprawie zezwolenia na czynności podlegające zakazom (zabicie) w stosunku do bobra europejskiego:

- 1 zarządzenie RDOŚ w Katowicach (zezwalające na zabicie łącznie 351 osobników bobra w okresie 3 lat),
- 1 zarządzenie RDOŚ w Olsztynie (zezwalające na zabicie łącznie do 1000 osobników bobra w okresie 5 lat).
- 1 zarządzenie RDOŚ w Rzeszowie (zezwalające na zabicie łącznie do 900 osobników bobra w okresie 3 lat).
- 1 zarządzenie RDOŚ w Gdańsku (zezwalające na zabicie łącznie do 1200 osobników w okresie 5 lat).

Wobec powyższego należy uznać, że źródłem problemu nie są niewystarczające działania resortu środowiska, lecz znikoma realizacja uprawnień płynących z decyzji/zarządzeń regionalnych dyrektorów ochrony środowiska.

Niezależnie chciałbym poinformować, iż w resorcie środowiska obecnie toczą się prace nad nowelizacją przepisów ustawy o ochronie przyrody również w części dotyczącej szkód powodowanych przez zwierzęta chronione.

Ad. 2. Czy rząd przewiduje modyfikację systemu odszkodowań dla rolników i właścicieli gruntów, którzy ponoszą straty wskutek działalności tych zwierząt?

Zgodnie z wiedzą resortu środowiska obecnie nie są prowadzone prace w ww. zakresie. Niemniej w opinii Ministerstwa Klimatu i Środowiska celowe byłoby wprowadzenie nowych mechanizmów dotowania rolników z tytułu wartości retencjonowania wody przy udziale bobrów, pozwalające ograniczyć do minimum sprzeczność między czerpaniem korzyści dla środowiska z działalności tego gatunku, coraz istotniejszych w obliczu narastających zagrożeń związanych z suszą, a rekompensowaniem szkód powodowanych przez niego w gospodarce rolnej, tak, by indywidualne zyski nie przekładały się na straty na terenach sąsiednich. Byłoby to zgodne z rekomendacjami Państwowej Rady Ochrony Przyrody z dnia 30 maja 2024 r. wskazującą na niedostateczne uwzględnienie w systemie odszkodowań korzyści ze środowiskotwórczej roli bobrów oraz na ogólnie większą opłacalność inwestowania w wykorzystanie ich potencjału dla retencji wód niż postulowane przez niektóre środowiska - zachęt do odstrzału dla myśliwych.

Ad.3. Czy w planach ministerstwa znajduje się zmiana statusu ochronnego bobra europejskiego (Castor fiber) w kontekście jego regulacji populacyjnej?

Prace w tym zakresie nie są prowadzone. W opinii Ministerstwa Klimatu i Środowiska nie byłyby one zasadne, gdyż nie przyniosłyby korzyści uzasadniających wprowadzenie tak ryzykownych zmian prawa. Obecny status ochronny bobra europejskiego (ochrona częściowa) określają przepisy ustawy o ochronie przyrody² oraz rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt³, które są zgodne z regulacjami UE takimi jak dyrektywa siedliskowa⁴. Polska jako kraj UE jest zobowiązana do zachowania krajowej populacji bobra europejskiego we właściwym stanie ochrony (co jest warunkiem dopuszczalności pozyskiwania osobników ze stanu dzikiego). Ze względu na prawo UE ewentualne przeniesienie bobra na listę gatunków łownych musiałyby się więc odbyć za zgodą wszystkich krajów Unii Europejskiej. Jednocześnie należy zaznaczyć, że nie ma takiej

² ustawa z dnia z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody Dz.U. z 2024 r. poz. 1478

³ Dz.U. z 2022 r. poz. 2380

⁴ dyrektywa Rady 92/43/EWG w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory

potrzeby bowiem istniejące prawo dopuszcza wykonywanie wobec bobra, w ramach zarządzania jego krajową populacją, czynności zakazanych na podstawie zezwoleń w formie zarówno indywidualnych decyzji, jak też aktów prawa miejscowego - zarządzeń regionalnych dyrektorów ochrony środowiska.

Ad. 4. Czy rozważane są inne formy zarządzania populacją bobrów, np. programy relokacji lub działania prewencyjne ograniczające szkody w infrastrukturze?

Działania w tym zakresie prowadzone są stosownie do lokalnych potrzeb przez właściwe miejscowo regionalne dyrekcje ochrony środowiska. Jednak, doświadczenia związane z relokacją wskazują na ograniczoną (w związku z wysokimi kosztami i niedostatkami odpowiednich stanowisk) skuteczność tej metody. Wobec powyższego rekomenduje się stosowanie rozwiązań minimalizujących konflikty między bobrem a człowiekiem w miejscach, gdzie jest to możliwe i uzasadnione (także ekonomicznie) oraz likwidację stanowisk bobra w miejscach, gdzie ze względu na szczególnie dotkliwe szkody, działania takie nie są wystarczające. Także odstrzał redukcyjny nie wyklucza stosowania innych działań.

Ad. 5. Czy ministerstwo prowadzi monitoring wpływu populacji bobrów na gospodarkę wodną oraz ekosystemy rolnicze i leśne?

Informacji o tym zagadnieniu dostarczają w rozliczeniu rocznym dane regionalnych dyrekcji ochrony środowiska na temat odszkodowań wypłacanych rolnikom za szkody powodowane przez bobry. Inwentaryzację szkód w drzewostanach prowadzą na bieżąco poszczególne nadleśnictwa.

Ad. 6. Czy planowane są odstrzały redukcyjne bobrów, aby zapobiec ich nadmiernemu rozmnożeniu i dalszemu zagrożeniu dla rolników i właścicieli gruntów, którzy ponoszą straty wskutek działalności tych zwierząt?

Istniejące narzędzia prawne pozwalają na realizację postulatów środowisk rolniczych w stosunku do bobrów. Odstrzały, jak wspomniano powyżej, prowadzone są na podstawie decyzji administracyjnych bądź zarządzeń wydawanych przez regionalnych dyrektorów ochrony środowiska. Warto jednak wskazać na niski stopień wykorzystania zezwoleń wykazywane przez regionalne dyrekcje ochrony środowiska: przykładowo w województwie pomorskim wg informacji z 2024 r. było to ok. 15% limitu, przy 7% za lata 2016-19, natomiast w województwie podkarpackim 60% w latach 2022-24. Resort środowiska nie ma wpływu na stopień wykorzystania wydanych zezwoleń.

Z wyrazami szacunku

Z up. Ministra

Mikołaj Dorożala
Podsekretarz Stanu
Ministerstwo Klimatu i Środowiska
/ – podpisany cyfrowo/

Do wiadomości:

Departament Spraw Parlamentarnych, Kancelaria Prezesa Rady Ministrów